

Høring av verneplan for skog

Forslag til opprettelse av Grøum naturreservat i Tønsberg kommune

Bøkeskog på Grøum

Foto: Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark
Juni 2020

Innhold

1. Bakgrunn	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Lovgrunnlag	3
4. Merknader til oppstartsmelding	4
5. Videre saksbehandling	4
6. Verneplanens omfang	5
7. Faktaark	5
8. Forslag til verneforskrift og vernekart	7

1. Bakgrunn

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark sender med dette forslag til opprettelse av Grøum naturreservat i Tønsberg kommune til lokal og sentral høring.

Bakgrunnen for høringen er tilbud om frivillig vern av ca. 80 dekar skog, som vi mottok den 15.11.2019 av to private grunneiere.

Området er tidligere naturtypekartlagt (2012) og rekartlagt i 2019. Kartleggingen dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern

Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealene i landet. Naturfaglige vurderinger som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av norsk skogvern i 2016*», NINA rapport 1352/2017 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig vern gir grunneierne fylkesmennene tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og naturfaglige registreringer utarbeider Fylkesmannen forslag til avgrensning og verneforskrift for områdene. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene, vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldlovens bestemmelser om opprettelse av naturreservater. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslaget likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

3. Lovgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den aktuelle vernekategori. Naturreservat er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldlovens § 37, som lyder slik:

«*Som naturreservat kan vernes områder som*
a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,

- b) representerer en bestemt naturtype,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfoldet, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.»

4. Merknader til oppstartsmelding

Det ble meldt oppstart av planarbeidet den 28.4.2020 med uttalefrist 31.5.2020. Det kom inn følgende innspill til oppstartsmeldinga:

Tønsberg og Omegn turistforening: Flott med frivillig skogvern!

Språkrådet: Vi har ingen merknader til at Grøum benyttes som navn på den nye verneområdet. Navnet passer på området, og Grøum er eneste godkjente skrivemåte for bruksnavnet i Sentralt stedsnavnregister (SSR).

BaneNor: Verneområdet berører ikke jernbanens interesser og vi har derfor ingen merknader.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF): DMF kan ikke se at det foreslåtte verneområdet, som består av eldre bøkeskog berører registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift. Vi har derfor ingen merknader til kunngjøring om oppstart av verneplanprosess – Grøum i Tønsberg – frivillig vern av skog.

Fylkesmannens kommentarer til de innkomne merknadene

Innkomne uttalelser tas til etterretning.

5. Videre saksbehandling

Verneforslaget med beskrivelse av området, forslag til vernekart og verneforskrift er sendt ut på en felles sentral og lokal høring med frist for uttalelse innen **5. august 2020**.

Formålet med høringa er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av vernet.

Etter høringa vil Fylkesmannen gå gjennom alle innkomne uttalelser, kommentere disse og utarbeide en tilråding om vern til Miljødirektoratet. Direktoratet vil etter dette lage en innstilling til Klima- og miljødepartementet. Vedtak om vern blir gjort av Kongen i statsråd (kgl.res).

6. Verneplanens omfang

Navn	Gnr./bnr.	Kommune	Totalt areal	Verneverdi
Grøum	457/1	Tønsberg	Ca. 80	Regional

Naturfaglig registrering med beskrivelse av tilbudt område ligger på vår hjemmeside <https://www.fylkesmannen.no/vestfold-og-telemark>, under miljø og klima, ellers i Narin – databasen; http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2019_Groelum.pdf

Arealet i verneforslaget er i tråd med tilbudt areal.

7. Faktaark

LOKALITET:	Grøum
KOMMUNE:	Tønsberg
FYLKE:	Vestfold og Telemark
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	Ca. 80 dekar
HØYDE OVER HAVET:	80-104 meter
BERØRTE EIENDOMMER:	1

OMRÅDEBESKRIVELSE, VEGETASJON OG SKOGSTRUKTUR

Grøum er et mindre område beliggende i Tønsberg kommune i Vestfold, sør for fv. 3178 og i boreonemoral vegetasjonssone. Lokaliteten ligger 80-104 m.o.h. og utgjør en mindre kolle med ei bratt vestvendt lise og med en slak østvendt mindre helling. Lengst vest finnes et flatt mindre område beliggende mellom jorder. Området har relativ stor spennvidde fra fattig til rik bøkeskog på tross av begrensa areal. Det meste av området har blåbær-dominert bøkeskog. I søndre deler av «platået», og i den bratte vestvendte lisen, er det dominans av lågurt-bøkeskog.

Bøk er det klart dominerende treslaget, men det finnes også spredt noe spisslønn, hassel og lind. Eik finnes i all hovedsak kun i jordekanter og i nordvest dominerer gran med spredt furu og litt bjørk og et fåtall svartor. Eldre skog i hogstklasse V dominerer. Herskende dimensjoner til trærne på det meste av platået og lisen i øst, ligger i intervallet 15-35 (40) cm i brysthøydiameter, og helt unntaksvis når et fåtall av trærne 50 cm. I bunnen av lia er dimensjonene gjennomgående grovere grunnet høyere bonitet og kanskje litt lavere hogstpåvirkning, og herskende trær når ofte 55 cm. Spredt langs jordekant i vest finnes det flere grove eiker som når dimensjoner på rundt 70 cm i diameter. Gran- og furuskogen er høyreist og med diameter på 40-60 cm.

VERNEINTERESSER

Området har relativt stor spennvidde fra fattig til rik bøkeskog på tross av et begrenset areal, og har store verdier med hensyn på sopp. Flere av artene som er funnet, er ikke funnet andre steder i Vestfold, og med få funn i landet forøvrig. Eksempel på interessante og krevende arter er lundmusserong (EN- sterkt truet) og rosakjøttriske (VU- sårbar). For øvrig er knapt noen forekomster av disse sikret innenfor landets verneområder.

Lokaliteten scorer gjennomgående middels-svakt på verdiparametere et område vurderes etter, hvor kvaliteter knyttet til strukturelle kvaliteter som dødved og gamle trær er svake. Til å være bøkedominert, er det likevel temmelig stort. Det som særlig trekker verdiene opp, og gjør at lokaliteten vurderes å være regionalt verdifullt, er de rike lågurt-dominerte områdene og de tilhørende rødlisteartene som finnes der.

Grøum er en av de mest interessante sopplokalitetene i Vestfold (Marstad pers. medd.). Lågurt-bøkeskog er også en truet naturtype (Lågurt-edellauvskog), og utforming med bøk finnes kun på et begrensa antall lokaliteter. Positivt er også innslaget av spredte grove eiketrær i kantsoner og et lite parti med svært høyreist gran i hogstklasse V.

Grøum oppfyller flere mangler ved skogvernet i Norge og har samlet sett en høy mangeloppfyllelse. Området er lavereliggende og på høye boniteter. Rike bøkeskoger er dårlig fanget opp gjennom vern, og for Vestfold er det en prioritet i fange opp flere områder med rik edellauvskog, inkludert rik bøkeskog.

FORMÅL

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av et eldre bøkebestand med bl.a. innslag av grov eik, lind, spisslønn og gran i lavlandet, med de naturlig forekommende arter, naturtyper og økologiske prosesser. Området har forekomst av lågurt- bøkeskog, samt truede og sjeldne arter, og har særlig betydning for biologisk mangfold.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

AVRENSNING

Området grenser mot eldre og yngre produktiv skog, samt dyrket mark.

ANDRE INTERESSER

Området brukes til jakt og friluftsliv.

TEKNISKE INNGREP

Det er ingen inngrep innenfor området, bortsett fra en traktorvei/sti.

PLANSTATUS

Arealet er avsatt til LNF- område i kommuneplanens arealdel.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER

Navn på området	Totalareal, dekar	Produktivt skogareal i dekar			Annet areal i dekar	Tilvekst m ³ / dekar	Volum m ³
		Høy	Middels	Lav			
Grøum	Ca. 80	80	-	-	0	66,3	3238

*dataene er levert av Viken Skog SA

8. Forslag til verneforskrift og vernekart

Kommentarer til enkelte av bestemmelsene og vernekart:

Generelt gjelder at ingen må foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet, jf. § 2 i den foreslåtte verneforskriften. Det betyr at hogst, grøfting og andre fysiske inngrep er forbudt, mens friluftsliv og jakt er tillatt virksomhet. Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra bestemmelsene innenfor de rammer som settes av verneforskriften og naturmangfoldloven.

Veier, stier og ev. andre anlegg og innretninger som eksisterer på vernetidspunktet kan vedlikeholdes i henhold til tilstand på vernetidspunktet. Av kjente anlegg og innretninger innenfor verneforslaget er det anlagt en traktorvei som går over i sti. Det ligger også et nedfalt uthus nordvest i området.

Veier og stier kan vedlikeholdes, ryddes, merkes, og holdes åpen for turgåing, sykling og hesteridning. Ridning med vogn er ikke tillatt på sti. Enkel rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i veier og stier som hindrer ferdselen, kan gjøres uten søknad til Fylkesmannen. Vindfall som måtte bli liggende over vei og sti kan kappes og legges til side, normalt vil dette bli gjort av grunneier eller Statens naturoppsyn.

Det går ikke beitedyr i området i dag og det er ikke oss kjent satt opp gjerder til dette. Framtidig behov for oppsetting av gjerder innenfor området er søknadspliktig etter forskriften.

Det er åpnet opp for skånsom bålbrekking med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved i forslaget til forskrift. Ved bålbrekking er det viktig at det tas hensyn til at verken vegetasjon eller fjelloverflater skades, samtidig skal annet regelverk følges.

Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt etter § 3 i forskriften. Men det kan søkes om dispensasjon, da kan forvaltningsmyndigheten vurdere dette i henhold til § 7. Det vil være en konkret vurdering hva som defineres som et «større arrangement». For eksempel vil ikke tur med en skoleklasse defineres som et større arrangement.

Motorisert ferdsel er etter bestemmelsene forbudt på traktorvei og sti. Det er noen generelle unntak etter § 6 og det kan gis dispensasjon etter bestemmelsene i § 7. I tillegg gjelder lov om motorferdsel i utmark, det vil si at kommunen og grunneier må gi tillatelse til motorferdsel på vanlig måte innenfor området.

Vernekart

Eksisterende traktorvei og sti er markert i forslaget til vernekart. Eventuelle manglende registreringer i kartet, vil kunne legges inn i samråd med grunneiere, før tilråding til Miljødirektoratet.

Forslag til verneforskrift og vernekart:

Forslag til forskrift om vern av Grøum naturreservat i Tønsberg kommune i Vestfold og Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av et eldre bøkebestand med bl.a. innslag av grov eik, lind, spisslønn og gran i lavlandet, med de naturlig forekommende arter, naturtyper og økologiske prosesser. Området har forekomst av lågurt- bøkeskog, samt truede og sjeldne arter, og har særlig betydning for biologisk mangfold.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Tønsberg kommune: gbnr. 457/1.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 80 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Tønsberg kommune, hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
- c. Oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt.
- d. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.
- e. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f. Vedlikehold av eksisterende traktorvei og sti og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet.
- g. Skånsom beiting.
- h. Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende traktorvei og sti.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- b. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c. Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a. Istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- b. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt.
- c. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd b.
- d. Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- e. Oppsetting og vedlikehold av gjerder.

- f. Utsetting av saltsteiner.
- g. Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd.
- h. Merking av eksisterende traktorvei og sti.
- i. Nødvendig beskjæring eller hogst av trær eller annen vegetasjon som skygger for innmark, eller hindrer maskinbruk.
- j. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 f, § 7 a, e, f og i.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forslag til vernekart